

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Do: Hraniční přechod Letiště Václava Havla
Druh sledování: trest vyhoštění, pozemní
Vyhošťovaná osoba: paní A., nar. xxx, Bosna a Hercegovina
Datum realizace: 8. srpna 2017
Datum vydání zprávy: 11. října 2017
Sledování provedla: Mgr. Anna Láníčková
Spisová značka: 35/2015/NZ/AL

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNÍÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

Sp. zn.: 35/2017/NZ/AL
Č. j.: KVOP-28410/2017
Sledování trestu vyhoštění

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	4
Navržená opatření k nápravě	5
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	5
Průběh návštěvy	Chyba! Záložka není definována.
Shrnutí	7

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návržové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem.⁴ Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁵

Pověření zaměstnanci Kanceláře⁶ jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návržová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V souladu s § 178d odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

6 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁷

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁸), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁹, Návratová směrnice apod.).

Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.¹⁰ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.¹¹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹² standardů formulovaných Radou Evropy¹³ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹⁴

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyzraje-li o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li

7 V souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

8 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

9 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

10 Podle § 152 zákona o pobytu cizinců, § 163 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

12 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

13 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

14 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹⁵

Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuje ochránce také termín realizace, přičemž očekává, že subjekt, proti kterému opatření směřuje, jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín:

- **Opatření s lhůtou k plnění** je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Informace o vyhošťované osobě

Paní A., nar. xxx, státní příslušnice Bosny a Hercegoviny, byla ke dni realizace trestu vyhoštění umístěna ve Vazební věznici Praha-Ruzyně. Rozsudkem Městského soudu v Praze byla paní A. odsouzena k souhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 12 měsíců a dále jí bylo uloženo trestní opatření vyhoštění v trvání tří let.¹⁶ Dne 3. srpna 2017 byla paní A. vzata do Vazební věznice Praha-Ruzyně a následně dne 8. srpna 2017 bylo realizováno správní vyhoštění přes hraniční přechod Letiště Václava Havla.

Průběh sledování vyhoštění

O výkonu trestu vyhoštění byli zaměstnanci Kanceláře informováni s dostatečným předstihem.¹⁷ Sledování vyhoštění provedla pověřená zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Anna Láníčková dne 8. srpna 2017, a to bez předchozího ohlášení po namátkovém výběru z plánovaných návratových operací. Pověřená zaměstnankyně Kanceláře provedla sledování procesů souvisejících s vyhoštěním cizinky z Vazební věznice Praha-Ruzyně (dále také „vazební věznice“) na Letiště Václava Havla. Zaměstnankyni Kanceláře nebylo

15 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

16 Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2, č. j. 5T 18/2017 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze, č. j. 67 Tmo 12/2017, ze dne 24. dubna 2017.

17 Oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 26. července 2017. č. j. CPR-12984-11/ČJ-2017-930310_V226.

umožněno policisty přes její žádost být přítomna v eskortním policejním vozidle, mimo to poskytovali zaměstnanci vazební věznice i policisté veškerou potřebnou součinnost.

Pověření k sledování vyhoštění bylo předáno 1. zástupkyni ředitele věznice. Na správním oddělení byla následně pořízena kopie spisové dokumentace (zdravotní dokumentace, osobní spis) a přítomná sestřička potvrdila, že již byla provedena výstupní zdravotní prohlídka.

Pověřená zaměstnankyně Kanceláře provedla pohovor s paní A. bez přítomnosti třetí osoby. Paní A. rozuměla s obtížemi, avšak za pomoci jednoduché češtiny a přeloženého dotazníku do bosenského jazyka bylo možné pohovor vést dostačujícím způsobem. Je zřejmé, že paní A. byla informována o datu přesunu domů vychovatelkou ve vazební věznici po svém příjezdu. Byla prohlédnuta lékařem před odchodem z věznice, nestěžuje si na žádné zdravotní problémy a informovala svoji rodinu o datu příjezdu.

Realizace trestu vyhoštění cizinky proběhlo na základě pokynu plk. Mgr. Soni Szelesové, vedoucí Oddělení pobytového režimu cizinců. Na samotném výkonu vyhoštění se podílela eskorta složená ze tří neuniformovaných policistů z Oddělení doprovodu letadel z Ředitelství služby cizinecké policie. V eskortě byla přítomna jedna žena.

Po propuštění z vazební věznice a předání cizinky eskortujícím policistům proběhlo vyúčtování a cizince bylo předáno 400 Kč. K tomu měla zpočátku námitky, neboť na účtu měla dle svých slov 2.000 Kč. Poté, co jí bylo vysvětleno, na co byly finance použity, sice viditelně nesouhlasila, avšak již nadále neprotestovala. Při prohlídce cizinky byla v místnosti přítomna pouze eskortující policistka. Eskortním vozidlem byla cizinka dopravena na Letiště Václava Havla v Praze bez pout či jiných donucovacích prostředků, při přesunu působila uvolněně, neprojevila přání se najíst či zakouřit. Vazební věznice neposkytla na cestu žádný balíček s občerstvením, jelikož stravu cizinka měla následně dostat v letadle. Na odlet čekala poté v odletové hale Terminálu 1. Výkon trestu vyhoštění proběhl bez pochybení.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala především tím, zda je cizinka připravena na výkon trestu vyhoštění a zda měla dostatečné povědomí o úkonech spojených s realizací vyhoštění. Dále jsem se věnovala průběhu samotné realizace vyhoštění a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanou cizinkou.

Jak eskortující policisté, tak zaměstnanci vazební věznice měli profesionální přístup k vyhošťované cizince.

Až na skutečnost, že **pověřené zaměstnankyni Kanceláře nebylo umožněno doprovázet cizinku v eskortovaném vozidle**, nebyly zjištěny nedostatky ze strany zaměstnanců vazební věznice ani ze strany policistů a vyhoštění proběhlo bez pochybení. S paní A. bylo zacházeno v souladu s mezinárodně přijatými standardy i českým právním řádem. Ve zprávě proto není potřeba předkládat návrhy opatření k nápravě.